

JORDAS LEGEBESØK

av Sarah Kennedy-Berge

(Scene: Lege kontor. LEGE sitter ved pulten sin. Kalender viser 22. April. Klokka viser 09.58.)

FORTELLER: Det er en dag ny på kontoret for Lege R. Grønn. Han får inn pasienter til sine hundreårskontroll. I dag er det den 22. April, Jordens Dag, og, som du kanskje har allerede gjettet, har JORDA time kl. 10.00.

(Jorda kommer inn.)

LEGE: Hallo, hallo! Kom inn, kom inn, og velkommen! Jeg er legen til STJERNENE!!...og Melkeveien, og...ja, mer eller mindre for hele universet. Bortsett fra de få mindre systemene som vil ikke bruke penger på meg, selvfølgelig. Ja, ja, sånn er det. Whatever, det er verst for dem. Men nok om dem, nå skal vi se på deg? Hmm... det ser ikke så aller verst ut herfra, men selvfølgelig vet vi ingenting før vi tar en nærmere titt på deg. (Tar ut stetoskopet). Så, skal vi se, gjennom disse hvite, virvlende skyer... aaaaaa, hm... interessant.

JORDA: Hva er det? Er det noe galt, eller?

LEGE: Unnskyld at jeg spør, men har du følt deg helt frisk i det siste?

JORDA: Jo da... jeg har det bra. Bare trøtt...du vet, stresset, overarbeidet.

LEGE: Akkurat som jeg trodde. Min kjære Jorda, hvor mange ganger må jeg si det, du må ta det rolig! Hvis du fortsetter sånn så ødelegger du deg selv om noen få tiår. Du trenger å være smartere med det du har der. OK, skal vi se. Hvordan går det med pusting?

JORDA: Vel, noen ganger går det bra, men andre ganger er det fryktelig vanskelig å puste, det er akkurat som at jeg holder på å bli kvalt.

LEGE: Hør nå, Jorda! Jeg vet du har hørt dette x antall ganger, men jeg må si det igjen: RØYKING DREPER! Du må ta deg sammen og rense luften. Hvis du fortsetter å puste inn all den røyken og forurensningen har du ingen sjanse til å beholde helsen.

JORDA: Jeg vet! Men hva skal jeg gjøre? Jeg sier hele tiden at folk må slutte med utslipp fra biler, fabrikker som stadig brenner kull, kjemiske kraftverk, oljeraffinerier, PVC fabrikker, metallfabrikker, plastfabrikker, og annen tungindustri... (mister pusten og hoster) Ærlig talt! Stakkars trærne og plantene mine! De suger til seg karbondioksid så fort de bare kan, men de har ikke sjanse

å absorbere mengdene som fabrikkene produserer, særlig når de produserer så mye så fort!

LEGE: Det kan du si! Jeg ser at alt dett har revnet din vakker oson her. Det har blitt ganske hullete. (Peker mot hullene i stoffet Jorda har på seg.) Si meg, har du hatt feber eller hetetokter i det siste?

JORDA: Tja, jeg har følt meg litt varmere, ja. Hvorfor?

LEGE: Jaha, akkurat som jeg trodde. Det du merker er det vi kaller for global oppvarming. Global oppvarming er et begrep knyttet til økningen av den gjennomsnittlige luft- og havtemperaturen på globalt nivå fra midten av 1900-tallet og den forventede fortsettelsen av denne økningen. Det er en vitenskaplig enighet om at menneskelig aktivitet er en av hovedårsakene til denne oppvarmingen. Og hvis du blir varmere, Jorda, så kan det føre til forandringer i nedbørsmønster, høyere havnivå og utrydding av dyre- og plantearter.

JORDA: Og hva er det jeg skal gjøre for dette da? Kanskje jeg kan reise på ferie til et litt kjøligere sted i Melkeveien? Hadde det hjulpet?

LEGE: Ha, veldig morsomt! Du vil bare på ferie, du. Det du trenger er å fokusere på saken, ikke rømme fra den. Du må overbevise menneskene som lever på ditt vakre, grønne land å skjerpe seg. Det betyr at de må bruke mindre energi, altså elektrisitet og fossilt brensel. Du trenger flere trær som vokser og hjelper med CO₂ utslipp, og de må være mye smartere med hvordan de bruker resursene dine.

JORDA: Greit, jeg skal se på det.

LEGE: Supert! La oss se videre på deg... Jeg har akkurat merket at du har begynt å miste håret ditt! Du har bare flekker over alt!

JORDA: Tror du jeg ikke ser det hver gang jeg ser i speilet?? Kom igjen'a! Det er så pinlig. Men det er det som skjer når mennesker hogger ned skogene mine. Jeg kan ikke noe for at det tar over 50 år med hardt arbeid for at hogget skog skal vokse på nytt!

LEGE: Dette er ikke bare en kosmetisk sak, kjære Jorda. Dette kommer til å ha forferdelige virkninger på livet over hele verden. Hvis verden fortsetter i samme tempo med avskoging, blir dine regnskoger helt borte innen 100 år, noe som fører til utryddelse av de fleste plante- og dyreartene på planeten! Og ikke glem det vi snakket om angående global oppvarming. Du mener det er varmt nå, hva skjer når alle skogene er hogd ned? Hvem kommer til å bruke opp all den CO₂ som menneskene produserer?

JORDA: Å hjelp! OK, det blir topprioritert, særlig fordi jeg liker ikke tanken på å være skallet!!

LEGE: Tja, der har du i hvert fall litt motivasjon. Men ikke glem alle de dyrene som kommer til å ikke ha noen sted å bo! Vi trenger å snakke om det og. Uten alle de dyrene som bor på landet ditt og i havene dine så klarer du ikke å fungere bra. De er alle veldig viktige for miljøet ditt. Biologisk mangfold er en essensiell resurs: vi stoler på økosystemene til mat- og oksygenkilder og naturressurser. Det resirkulerer avfall og gjødsler jorda for landbruk. Bare tenk hvor mange arter du har sett forsvinne allerede. Skal du bare la enda flere bli utryddet?

JORDA: Ja, det finnes helt sikkert arter som dør ut, men har de ikke alltid gjort det? Er ikke det bare en del av naturens syklus?

LEGE: Sant, det er en naturlig forekomst, men ikke i nærheten av det samme tempoet som det skjer i dag! Det har ikke vært så ille siden dinosaurene, og se hvor mange av dem som fortsatt er i livet! I de siste 500 årene, er det 844 arter som er kjent for å ha dødd ut, og opptil 16.000 andre som nå er regnet som truet. Katastrofalt, spør du meg!

JORDA: (Sukk) Jøss, jeg savner de dinosaurene! Så gøy det var når de var her med oss!

LEGE: Um, unnskyld meg, men jeg tror ikke du tok poenget. Tenk på alle de fantastiske plante- og dyreartene du har. Hvorfor ville du miste noen av dem?

JORDA: Greit, jeg får naturvernere til å begynne med en gang. Jeg vet at de allerede arbeider hardt, men...

LEGE: Jeg er glad for å høre det. La oss fortsette, skal vi? Jeg vil gjerne rekke lunsjavgiften i dag. Jeg ser noen rare utslett og tilgrisetete flekker på overflaten din her. Se på disse i havene dine. Hva er alt dette?

JORDA: Å, ikke få meg i gang med disse engang. Ærlig talt, jeg tror jeg var ganske kjekk i mine yngre dager, men se hva tiden ... og folk ... har gjort mot meg! De flekkene i havet? Nei, de er ikke kviser, de er fra oljesøl. Oljesøl! Det gjør meg helt gal! Det er bare ekkelt. Og det skjedde ikke bare én gang, å nei... Disse skipene krasjer og synker hele tiden og se på resultatet!

LEGE: Seriøst? No offense, eller noe, men det er helt skjammende! Og det er ikke bare at det ser ille ut, men tenk på alle de dyre- og plantearter som blir påvirket. Hvordan skal de klare å puste og fungere når et tykt lag med olje dekker hele kroppen? Hvordan skal fuglene kunne fly? Det er helt motbydelig å tenke på at dette skjer. Du må i hvertfall forsikre deg om at de ansvarlige menneskene eller myndighetene rydder ordentlig opp i rotet. Noen av metodene de bruker er effektive, men andre kan være like skadelig for miljøet som selve oljesølet.

JORDA: Ikke sant? På grunn av strengere straffer og bedre skipsdesign, har antall oljeutslipp avtatt siden olje-shipping boomen begynte i 1960, heldigvis. Dessverre har de ikke blitt eliminert. Mellom 1990 og 1999, sølte et gjennomsnitt på 150.000 tonn olje hvert år til vassdrag mine. 2001 var et spesielt dårlig år, med fem utslipp samme uke!

LEGE: Utrolig! Men hva med disse utslettene på land, hva kommer de av?

JORDA: Samme idé, forskjellige gift, ville jeg si. De utslettene er fra kjemiske eksplosjoner og strålingsulykker. Det er ikke bare planter og dyr som påvirkes av kjemikalier. Folk dør i hundrevis når disse katastrofene inntreffer. Og oppryddingen er et stort problem.

LEGE: Dette er bare galskap! Kan du forestille deg hva disse kjemikaliene gjør ikke bare med livet rundt dem, men i atmosfæren? Og du puster inn alt dette! Ikke rart du klaget på pusteproblemer tidligere. Seriøst, du har fått noen problemer her. Rengjør katastrofområdene ordentlig, og selv om du gjør det, er jeg ikke sikker på at utslettene noen gang vil forsvinne for godt. De kan blekne med tiden, men det vil alltid være en slags avtrykk igjen i disse områdene, dessverre. Arr!

JORDA: (sarkastisk) Flott! Som om det å bli gammel ikke er vanskelig nok!

LEGE: Ja, dette er virkelig leit. (Ser på klokka.) Vel, jeg synes vi har dekket de viktigste spørsmålene. Hvordan har du det strukturelt? Jeg kunne ta noen røntgenbilder bare for å sjekke hvordan platene har det, se om det er noen nye fjellkjeder eller vulkaner.

JORDA: Næh, føler meg ok, jeg. Heldigvis er jeg for varm innerst til at folk kan komme for nær. Jeg synes det er forferdelig med jordskjelv, da. Ristningene bare kommer, ingen advarsel. Jeg kan ingenting for det. Og for et rot det skaper! Mennesker og dyr dør, bygninger kollapser... (stemmen daler...)

LEGE: Ja, og dessverre er ikke det noe jeg kan hjelpe deg med engang. Jeg kan skrive ut en resept mot ettervirkningene for etter at de har oppstått, men platene bare beveger seg og det er ingenting vi kan gjøre for å stoppe det, beklager.

JORDA: Jeg vet, og folk er virkelig flinke til å komme gjennom katastrofer. Det er bare et ordentlig rot.

LEGE: Vel, da tror jeg vi har gått gjennom og undersøkt alt. La meg bare få ut reseptblokken min og skrive ut noen resepter for deg. Skal vi se...

JORDA: (Sarkastisk) Å supert, dette kommer til å koste! Flaks at jeg har medisinsk forsikring!

LEGE: Først, mot de globale oppvarmingsproblemene vi har ... (holder opp kort mens han sier...)

- RESIRKULER,
- REDUSER utslipp av CO₂ og andre skadelige gasser,
- STOPP AVSKOGINGEN,
- BESKYTT truede arter.

Alle skal tas daglig. Ikke hopp over en dose, da dette kan føre til ytterligere helseproblemer.

JORDA: Jøss, det var mye å huske på!

LEGE: Slapp av, det kan ta litt tid før du er vant med det, men så snart du får en rutine på det går det helt fint. Pluss at da føler du deg så fin og sunn i kroppen at du ikke vil glemme!

JORDA: (Står, håndhilser LEGE) Tusen takk! Vi sees igjen om 100 år, da!

LEGE: Ja, det var veldig fint å se deg igjen. Ta vare på deg selv, og på den neste timen vil du forhåpentligvis være ditt eget grønne selv igjen! Lykke til!

(**JORDA** går ut av kontoret. **LEGE** strekker ut bena på skrivebordet, armene bak hodet og puster ut, fornøyd.)